

AZZURRO

Paolo Conténak

A holdfény egymikronnyi ezüsfüstje
vonja be a sikátort,
amelyben Piazzolla vagy egy másik isten
pillantásától kísérvé,
elpukkant narancsok, kozsmellú macskák közt
egy sebesült fekete zongora
vonszolja a farkát,
miközben egy közeli ponyva alatt valaki
cintől és rezektől kísérvé
egyszerre füstkarikákat fúj,
szappanbuborékot ereget,
és tüzet nyel a manézsban.
Nem, a zongora nem táncol,
legfeljebb mindhárom lábára sántít,
de hirtelen mégis
a lakott területen megengedett sebesség fölé gyorsul,
és az öngyilkos bútorok lendületével
recsegve rohan bele a sarki ócskás mozgalmas kirakatába.
Taps.
A közönség újráztatna,
de a kalózarcú, szmokingos előadó
egy fiatalkori slágerével búcsúzik.
Derűs refrénjét, mint valami orrszarvú,
az egész aréna vele dübörgi.

GRANASZTÓI PÁL „A BALATONNÁL” CÍMŰ ÍRÁSA ELÉ

Granasztói Pál idén lenne százéves. Noha több mint húsz évvel halála után építész-ként, a magyar urbanisztika megújítójaként a városesztétika, városrendezés témakörében publikált kötetei alapján talán többen ismerik, mint szépirót, e két-

féle alkotói tevékenysége mindig is elválaszthatatlanul összeforrt egymással.

Szépirodalmi műveiből, hosszú szünet után, 2007-ben jelent meg új illusztrált szövegválogatás, amely olyan, a 60-as 70-es években nagy visszhangot kiváltó, több

kiadást megért önéletrajzi ihletésű műveit vette alapul, mint a VALLOMÁS ÉS BÚCSÚ (1961), a LIANE (1962) vagy az IFJÚKORA BELVÁROSBAN (1973). A VALLOMÁS ÉS BÚCSÚ e legújabb, rövidített kiadását a családi hagyatékban talált izgalmas fényképanyag hívta életre, de az unokák generációját jellemző új olvasói érdeklődés is erőteljesen befolyásolta.

A hagyatékából a kiadatlan kéziratok, fényképek mellett előkerültek az írórt méltató újságcikkek és egyéb róla szóló írások, köztük Lengyel Balázs nekrológja. Eből érdemes felidézni egy rövid részletet, amely rávilágít arra, hogyan lett Granasztói Pál építész íróvá, s pályájának e kettősége hogyan oldódik fel hátrahagyott életművében. „*Igaz, hogy Granasztói Pált a hazai építészetre nézve is keserves évek, a személyi kultusz évei tették íróvá. Ezek szorították ki arról a fényesen indult építészeti pályáról, melyen fiatalon is nevet és tekintélyt szerzett, úgy is, mint magas hivatalok viselője, a Közmunkatanácsban a városépítést, a várostervezés egyik irányítójaként Fischer József mellett, valamint a modern, haladó építészeti eszméiért harcoló, a civilizált városi élet értékeit feltáró cikkek, eszszék írójaként. Igaz, hogy a szocreál építészeti törekvések uralomra jutása idején ez az indulás-működés eltorlaszolódott. S igaz az is, hogy a VALLOMÁS ÉS BÚCSÚ híres kötetének tanulmányait – no persze csak az asztalfiók számára – az ötvenes évek elején írta, s ugyanakkor keletkezett első tisztán szépirodalmi vállalkozása, a LIANE. Mindez igaz, de az irodalmi ambíció*

sokkal régebbi volt benne. Egy régen érlelődő szándék, az elhivatottság tudata dolgozott benne és ért felszínre, szorított magának időt és teret a nehéz években. Ez érlelődött ki, találta meg a tehetségéhez legjobban illő kifejezési formát. Ez a forma a vallomás, az önelemzés, a memoár...

Benne mindig is az időben lejátszódó folyamatok gondos, minuciózus elemzésén át vezet az út egy-egy felismerésig – legyen az egy városkép »jelentésének« leírása vagy egy szerelem végső tapasztalata, egy életmód summája. Milyen módszer ez? Tudta, kellett tudnia, egy fajta, speciális írói.”

Granasztóinak a kerek évfordulóhoz kapcsolódóan itt megjelenő, A BALATONNÁL című írása kiadatlan részlet egyik legismertebb művéből, a VALLOMÁS ÉS BÚCSÚ-ból. A hagyatékban a kézirat gépelt, indigóval készült másolati példánya maradt meg, az eredetit nem találjuk. A keletkezés idejét jelző évszám csakúgy, mint a címhez illesztett jegyzet a szerzőtől származik. Feltehetően a végleges, jelenlegi változaton még tovább dolgozott. A hivatkozás a VALLOMÁS ÉS BÚCSÚ kiadatlan részére azt jelenti, hogy Granasztói Pál szerkesztési és más okokból megőrzött minden, a végleges változatból kihagyott szövegrészt, töredéket. Sokat közülük egyébként használt máig kiadatlan, utolsó regényének készítésekor. Ennek kézirata az 1978-as évszámot viseli, címe EGY PATRIÓTA ÉLETE.

Granasztói Olga